

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Explicatur tertia conditio, & satisfactioni Christi applicatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

cedentis solutionis, nomine gratiæ concomitan-
tis satisfactionem, intelligant gratiam supplē-
tem defectum condignitatis operis, & ultra illius
valorem acceptantem; & nomine gratiæ ante-
cedentis & remotæ, illam, quæ non supplet, sed
dat valorem operi satisfactorio, ab illis non dif-
sentimus.

108. Dices, Si Petrus Paulo debeat centum, & Pau-
lus totidem gratis Petro donet, sub conditione
quod sibi solvat centum quæ debet, solutio ista ex
rigore iustitiæ non erit, eo quod fundetur in
gratia creditoris: Ergo similiter, si satisfactio
Christi fundetur in gratia Dei, non erit de rigore
iustitiæ.

109. Respondeo, concessio Antecedente, negando
consequentiam, & paritatem, propter triplicem
rationem discriminis. Prima est, quia cum gratia
Dei sit ratio dignificans opera, ex eo quod ali-
quod opus mediante Dei gratiâ eliciatur, non po-
test à condignitate & rigore satisfactionis deficere,
sed potius ex tali gratia provenit ut opera
sint æqualis satisfactio pro offensa: gratia verò
facta Petro à Paulo, cum ejus opera non dignifi-
cet, nec in ea valorem influat, non impedit, sed
potius efficit quod illa à condignitate & rigore
satisfactionis deficiant. Secunda, quia eo ipso
quod Paulus Petro debitori centum tribuat, sub
conditione ut totidem sibi debita solvat, non tran-
seant ista centum sub dominium absolutum Petri,
unde donatio illa est palliata donatio, & revera
virtualis debiti remissio. Opera verò Christi, etsi
mediâ Dei gratiâ eliciantur, revera existunt sub
dominio Christi, ratione libertatis creatæ; & ideo
licet dona Dei sint, & in ejus gratia fundata, talis
gratia non est remittens debitum liberaliter. Ter-
tia ratio discriminis est, quia in casu posito satis-
factio fundatur in gratia creditoris facta ipsi satis-
facienti: satisfactio verò Christi fundatur in gra-
tia unionis, quæ est facta ipsi humanitati, non ve-
rò supposito Verbi Divini; unde cum humanitas
non satisfecerit ut quod, sed persona Verbi Divi-
ni, ut parographo præcedenti ostendimus, satis-
factio Christi non fundatur in gratia facta ipsi sa-
tisfacienti, sicut satisfactio quam Petrus exhibet
Paulo, in suppositione facta.

§. IV.

*Explicatur tertia conditio, & satisfactio
Christi applicatur.*

110. Tertiò contra nostram conclusionem argui-
tur. Satisfactio rigorosa debet esse ex bonis
proprijs satisfaciētis, non verò ex bonis ipsius
creditoris: At hæc conditio non habet locum in
Christi satisfactione: Ergo illa non est de rigore
iustitiæ. Major patet ex dictis §. i. exponendo
conditiones ad satisfactionem rigorosam requisi-
tas, & potest amplius declarari exemplo servi, qui
non potest de rigore iustitiæ satisfacere domino,
eo quod omnia opera servi sint sub dominio sui
domini. Minor verò probatur: Christus satisfacit
per operationes creatas: Sed tales operatio-
nes erant sub dominio Dei, cum Deus, titulo crea-
tionis & conservationis, habeat supremum super
omnia entia creata dominium: Ergo satisfactio
Christi non fuit ex bonis proprijs satisfaciētis,
sed ex bonis ipsius creditoris seu offensi.

111. Confirmatur: Valor satisfactionis Christi su-
mitur ex ipsa persona Verbi Divini, tanquam à
principio formali, modo superius explicato: Sed
persona Verbi Divini habet rationem creditoris

Tom. IV.

A & offensi, fuit enim læsa & offensa, sicut alia
duæ personæ: Ergo valor satisfactionis Christi
sumitur ab ipso creditore, vel offenso, non verò
à satisfaciēte.

Huic argumento varijs modis responderi solet
ab Authoribus nostræ sententiæ, ut videri po-
test apud Vincentium Asturicensem, in relectio-
ne de gratia Christi, sed ommissis solutionibus
quæ videntur magis subtiles quàm solidæ, tres
quæ probabiliore mihi videntur, breviter hic
exponam.

Prima quam tradit & fusè explicat Cipullus hic
dubio 6. §. 7. asserit quod quamvis satisfactio
quæ est in datis & acceptis, non possit fieri ex his
quæ sunt sub dominio creditoris, quæ satisfac-
tio propriè dicitur restitutio, bene tamen illa
quæ versatur in actionibus liberis, qualis est in-
juriæ compensatio in materia honoris. Rationem
verò disparitatis reddit, quia per omnem rigo-
rosam satisfactionem debet fieri perfecta æquali-
tas inter satisfaciētem & eum cui fit satisfactio:
in datis autem & acceptis non potest fieri æqua-
litas, nisi aliquid transeat in actuale dominium
illius cui fit satisfactio; alias enim non esset ma-
gis habens de rebus suis, quàm ante satisfactio-
nem; sicque eadem maneret inæqualitas. At ve-
rò in actionibus liberis, æqualitas perfecta fieri
potest, absque eo quod aliquid actu transeat in
dominium illius cui fit satisfactio; per hoc solum
quod per actiones illas tantum illi reddatur ho-
noris & famæ, quantum fuerat ablatum; ad quod
per accidens se habet, quod actiones illæ sint
etiam sub ipsius dominio. Cum ergo Christus
per suas actiones satisfactorias, tantum, imò &
plus honoris Deo reddiderit, quàm fuerit ipsi
ablatum per peccatum; quamvis per accidens
actiones illæ satisfactoriæ essent sub dominio Dei
offensi, erant nihilominus satisfactoriæ de toto
rigore iustitiæ.

Secunda solutio est Aravij, asserentis esse qui-
dem contra rationem satisfactionis rigorosæ,
quod fiat ex his quæ sunt sub dominio particu-
lari illius cui exhibetur, non repugnare tamen
quod fiat ex his quæ sunt sub ejus dominio uni-
versali: licet enim res publica alium habeat in bo-
na civium dominium, hoc tamen non impedit,
quin cives veros contractus cum ipsa inire pos-
sint; & quamvis vassallus habeat tantum domi-
nium utile sui fundi, potest nihilominus ex fructi-
bus ex eo provenientibus satisfacere domino de
toto rigore iustitiæ, & veros actus iustitiæ com-
mutativæ erga illum exercere. Ratio est, quia do-
minium generale non tollit particulare, sicut cau-
salitas universalis, causalitatem particularem cau-
sarum inferiorum non impedit: Ergo neque etiam
tollit ea quæ sunt propria domini particularis:

E proprium autem est particularis domini, eam da-
re facultatem supra rem aliquam, ut possit do-
minus eâ uti tanquam materiâ iustitiæ strictè sum-
ptæ. Cum ergo Christus Dominus, etiam ut ho-
mo, fuerit liberi arbitrij, & ratione illius habuerit
dominium particulare suorum operum, quamvis
ejus operationes essent sub generali dominio Dei,
potuit eas ipsi offerre in satisfactionem nostro-
rum peccatorum, & pro ipsis de toto rigore iusti-
tiæ ei satisfacere. Et certè si generale Dei domi-
nium in opera Christi, obstaret quominus ille
de rigore iustitiæ potuisset ipsi satisfacere, inde
sequeretur quod neque potuisset (si accidisset
casus) per sua opera satisfacere alteri homini, imò
in universum quod nullus homo posset per sua

Iii ij

opera alteri satisfacere: nam sicut ad satisfactionem rigorosam requiritur quod non fiat ex bonis creditoris, ita etiam quod non fiat ex alienis; ut patet in servo, qui non solum non potest satisfacere suo domino per bona ipsius domini, sed neque potest per illa satisfacere alteri creditori. Sicut ergo, non obstante dominio generali quod habet Deus supra nostra opera, potest quis per illa alteri satisfacere; ita etiam Christus per suas operationes potuit Deo de toto rigore iustitiæ satisfacere, quamvis illæ sub supremo & universali Dei dominio continerentur. Ex quo patet non esse eandem rationem de Christo respectu Dei, ac de servo respectu domini; servus enim non habet dominium aliquorum bonorum; Christus verò, etiam ut homo, habebat dominium particulare suorum operum.

114. Tertia solutio est, actiones satisfactorias à Christo elicatas: duobus modis considerari posse, primo physice, seu entitative, & inquantum sunt à natura humana, tanquam à principio formali quo: secundo moraliter, & inquantum sunt reflexivæ supra suppositum Verbi Divini, ipsumque moraliter involunt: primoque modo consideratas esse sub dominio Dei, sicut & ceteras creaturas, non verò spectatas secundo modo; quia sub hac ratione involunt moraliter ipsum suppositum Verbi Divini, non solum per modum principij effectivi, sed etiam per modum principij formalis, huiusmodi opera moraliter informantis, modo superius explicato: unde cum ipsum Verbi Divini suppositum, non contineatur sub dominio Dei, sed sit Deus, sicut & aliæ personæ divinæ, ita nec etiam actiones quæ supra illud sunt reflexivæ, subiiciuntur Dei dominio, consideratæ moraliter, & inquantum formaliter supra illud reflectuntur.

115. Ex his triplicem habes solutionem ad argumentum principale. Ad confirmationem verò Major distinguenda est: Valor satisfactionis Christi sumitur ex ipsa persona Verbi, inquantum est suppositum divinum, sive inquantum terminat naturam divinam, nego Majorem. Inquantum est suppositum humanum, sive inquantum subsistit in natura humana, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: Persona Verbi habet rationem creditoris & offensæ, inquantum est suppositum divinum, & secunda Sanctissimæ Trinitatis persona, concedo Minorem. Inquantum est suppositum humanum, nego Minorem & Consequentiam.

116. Dices, Satisfactio Christi est infiniti valoris, ut art. præcedenti ostendimus: Ergo non sumitur ab ipsa persona Verbi Divini, inquantum est suppositum humanum, sed inquantum est suppositum divinum. Consequentia manifesta videtur, nam valor infinitus ex aliquo principio infinito sumi debet: At suppositum Verbi Divini, inquantum humanum, non est infinitum, sed solum inquantum divinum: Ergo si valor satisfactionis Christi infinitus sit, à supposito Verbi Divini, inquantum humanum est, sumi non potest.

117. Respondeo, concessio Antecedente, distinguendo Consequens: Ergo non sumitur ab ipsa persona Verbi Divini, inquantum est suppositum humanum: si ly *inquantum* sumatur reduplicativè, & significet causam formalem huius valoris infiniti, concedo. Si sumatur specificativè, & denotet solum conditionem necessariò requisitam, ad hoc ut persona Verbi Divini tribuat hunc valorem infinitum suis operationibus, nego. Ad

A probationem similiter concessa Majori, distinguo Minorem, suppositum Verbi, inquantum humanum, non est infinitum, si ly *inquantum* sumatur reduplicativè, concedo. Si sumatur specificativè, nego. Solutio patet ex dictis articulo præcedenti, ubi diximus quod quamvis Persona Verbi Divini esset principium per se influens valorem infinitum in actiones Christi Theandricas, & supra suppositum reflexivas, hunc tamen valorem in Christi operibus causare non poterat, nisi supposita aliqua conditione, nimirum unione naturæ humanæ ad divinum suppositum.

§. V.

Explicatur quarta conditio, & satisfactioni Christi accommodatur.

QVARTO contra nostram conclusionem obijci-
tur: Ex bonis alijs debitis nequit fieri satisfactio ex toto rigore iustitiæ: Sed omnes Christi actiones & passionibus erant Deo debitæ multis titulis, nempe titulo gratitudinis, religionis, & obedientiæ; quamvis enim Christus non se præstitisset vadem pro hominibus, nec per consequens fuisset affectus ad exhibendum Deo cōdignam pro illorum offensis satisfactionem, nihilominus obligatus fuisset ad exhibendum Deo cultum & honorem debitum pro suprema ejus excellentia, & pro beneficijs ab ipso ejus humanitati collatis: Ergo Christus suis actionibus & passionibus non potuit Deo satisfacere pro peccatis nostris de toto rigore iustitiæ.

Respondet Suarez hic disp. 4. sect. 6. satisfactionem rigorosam fieri debere ex ijs quæ non sunt alias debita creditori, alio titulo iustitiæ propriæ & perfectæ, non repugnare tamen rigori satisfactionis, quod fiat ex debitis alijs titulis iustitiæ potentialis & imperfectæ, qualis est gratitudo, religio, vel obedientia: unde licet actiones Christi his titulis fuerint Deo debitæ, nihilominus fuerint satisfactoriæ pro peccatis nostris de toto rigore iustitiæ.

Verum hæc solutio est insufficiens, Tum quia
titulus religionis majorem habet vim ad obligandum, quam titulus iustitiæ propriæ dictæ, ceteris paribus: neque enim religio iustitiæ potentialis & imperfecta est, quod veram & strictissimam non inducat obligationem, sed quod in nobis non possit Deo reddere æquale, perfectæ æqualitate, pro beneficio creationis & conservationis. Tum etiam, quia falsum est, quod possit quis unâ re satisfacere duobus titulis, quorum unus sit iustitiæ propriæ & perfectæ, alter iustitiæ imperfectæ & potentialis; licet enim hoc verum sit, quando unus titulus advenit alteri concomitanter, & veluti in confirmationem prioris, non tamen quando quilibet se habet per se & seorsim; tunc enim quilibet novam & distinctam inducit obligationem; ut patet in eo qui vovit se daturum centum nummos Ecclesiæ, cui etiam alios centum nummos debet titulo mutui: ille enim nequaquam satisfaceret solvendo tantum centum, quamvis unus titulus esset iustitiæ imperfectæ & potentialis, nimirum titulus religionis, quo per votum obligatur ad illam summam persolvendam.

Respondent secundo alij Recentiores, satisfactionem Christi fuisse rigorosam, quia licet à Deo alijs titulis postulari posset, de facto tamen non fuit postulata, nec per consequens in actu secundo alijs titulis Deo debita, sed remotè tantum